

สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
การสอบข้อเขียนความรู้ชั้นเนติบัณฑิต ภาคหนึ่ง สมัยที่ 60 ปีการศึกษา 2550
วิชากฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายการค้าระหว่างประเทศ และกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา
วันอาทิตย์ที่ 7 ตุลาคม 2550

คำถาม 10 ข้อ ให้เวลาตอบ 4 ชั่วโมง (14.00 น. ถึง 18.00 น.) ให้ยกเหตุผลประกอบคำตอบด้วย

ข้อ 1. นายหนึ่งเป็นเจ้าของที่ดินโฉนดเลขที่ 234 และ 110 โดยที่ดินโฉนดเลขที่ 234 นายหนึ่งขออนุญาตออกโฉนดทับที่ดินโฉนดเลขที่ 567 ของนายสองเป็นเนื้อที่ 2 ไร่ ต่อมาปี 2534 นายหนึ่งจดทะเบียนยกที่ดินโฉนดเลขที่ 234 ให้นายเดือนบุตรนายหนึ่ง นายเดือนได้เข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินแปลงดังกล่าวเรื่อยมา ในปี 2546 นายสองทราบว่านายหนึ่งออกโฉนดทับที่ดินของตน จึงฟ้องขอให้เพิกถอนโฉนดที่ดินเลขที่ 234 เฉพาะส่วนที่ทับที่ดินของนายสองและศาลได้พิพากษาเพิกถอนที่ดินเนื้อที่ 2 ไร่ ออกจากโฉนดที่ดินเลขที่ 234 แล้ว ส่วนที่ดินโฉนดเลขที่ 110 ซึ่งนายหนึ่งสร้างสวงซุ้ยที่บรรจุศพบิดานายหนึ่งไว้ถูกเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษานายหนึ่งยึดออกขายทอดตลาด นายอาทิตย์เป็นผู้ประมูลซื้อได้ นายอาทิตย์ตกลงให้นายหนึ่งมีสิทธิเป็นเจ้าของสวงซุ้ยดังกล่าวต่อไป ต่อมานายอาทิตย์ขายที่ดินโฉนดเลขที่ 110 ให้นายจันทร์ โดยนายจันทร์รู้ถึงข้อตกลงระหว่างนายอาทิตย์กับนายหนึ่ง แต่นายจันทร์ต้องการให้นายหนึ่งเคลื่อนย้ายสวงซุ้ยดังกล่าวออกไป

ให้วินิจฉัยว่า (1) ระหว่างนายเดือนกับนายสองใครมีสิทธิในที่ดินเนื้อที่ 2 ไร่ ดีกว่ากัน

(2) นายหนึ่งต้องเคลื่อนย้ายสวงซุ้ยออกไปจากที่ดินโฉนดเลขที่ 110 หรือไม่

ธงคำตอบ

(1) นายเดือนครอบครองที่ดินพิพาทตั้งแต่ปี 2534 โดยความสงบและโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของติดต่อกันเกิน 10 ปีแล้ว นายเดือนจึงได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทโดยการครอบครองปรักษัตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1382 การที่ศาลพิพากษาให้เพิกถอนที่ดินพิพาท 2 ไร่ ออกจากโฉนดที่ดินเลขที่ 234 คงมีผลเฉพาะเป็นการเพิกถอนโฉนดที่ดินทางทะเบียนในส่วนที่ดินพิพาทซึ่งนายเดือนได้มาโดยการยกให้ทางทะเบียนเท่านั้น และเป็นผลให้นายเดือนไม่มีชื่อเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทตามโฉนดที่ดินโดยการยกให้ แต่การเพิกถอนโฉนดที่ดินกรณีเช่นนี้ไม่เป็นเหตุให้กระทบกระเทือนถึงสิทธิของนายเดือนซึ่งได้กรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทโดยการครอบครองปรักษัแต่อย่างใด นายเดือนย่อมมีสิทธิยกขึ้นต่อสู้นายสองซึ่งมิใช่บุคคลภายนอกผู้ได้สิทธิมาโดยเสียค่าตอบแทนและโดยสุจริตและได้จดทะเบียนสิทธิโดยสุจริตได้เพราะมิใช่กรณีต้องห้ามตามมาตรา 1299 วรรคสอง นายเดือนจึงมีสิทธิในที่ดินพิพาทดีกว่านายสอง (คำพิพากษาฎีกาที่ 3653/2541)

(2) ข้อตกลงระหว่างนายอาทิตย์กับนายหนึ่งที่ให้นายหนึ่งมีสิทธิเป็นเจ้าของสวงซุ้ยซึ่งได้ก่อสร้างบนที่ดินโฉนดเลขที่ 110 มาแต่เดิม เป็นการก่อให้เกิดสิทธิเหนือพื้นดินเป็นคุณแก่นายหนึ่งโดยทางนิติกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1410 แต่เมื่อมิได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนการได้มากับพนักงานเจ้าหน้าที่จึงไม่บริบูรณ์ตามมาตรา 1299 วรรคหนึ่ง คงใช้ได้ในฐานะบุคคลสิทธิระหว่างคู่กรณีคือนายอาทิตย์กับนายหนึ่งเท่านั้น และไม่ว่านายจันทร์ผู้รับซื้อที่ดินโฉนดเลขที่ 110 มาจากนายอาทิตย์ จะรู้ถึงข้อตกลงระหว่างนายอาทิตย์กับนายหนึ่งมาก่อนหรือไม่ นายจันทร์ย่อมมีอำนาจในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์ตามมาตรา 1336 ที่จะขัดขวางมิให้นายหนึ่งเข้าเกี่ยวข้องกับที่ดินของตนโดยมิชอบด้วยกฎหมายได้ นายหนึ่งจึงต้องเคลื่อนย้ายสวงซุ้ยออกไปจากที่ดินโฉนดเลขที่ 110 ของนายจันทร์ (คำพิพากษาฎีกาที่ 5560/2537)

ข้อ 2. นายสมชายทำหนังสือสัญญาจะขายที่ดินของตนแปลงหนึ่งให้นางสดศรี โดยตกลงว่าหากนายสมชาย ผิดสัญญาไม่จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้นางสดศรี นายสมชายยอมชำระเบี้ยปรับจำนวน 500,000 บาท ให้แก่นางสดศรี หลังจากนั้นปรากฏว่ามีบุคคลอื่นมาเสนอขอซื้อที่ดินนั้นจากนายสมชายในราคาสูงกว่าที่นายสมชาย จะขายให้นางสดศรีมาก นายสมชายจึงไม่ยอมจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้นางสดศรีตามสัญญา แต่ยอมชำระ เบี้ยปรับจำนวน 500,000 บาท ให้นางสดศรี

ให้วินิจฉัยว่า นางสดศรีจะมีสิทธิดำเนินการในการที่นายสมชายไม่ยอมจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้ นางสดศรีตามสัญญาอย่างไรบ้าง

ธงคำตอบ

การที่นายสมชายไม่ยอมจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้นางสดศรีตามสัญญาเป็นการที่นายสมชายซึ่งเป็น ลูกหนี้ละเลยเสียไม่ชำระหนี้ของตน ซึ่งนางสดศรีเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้นายสมชายชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงด้วยการ จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้นางสดศรีเว้นแต่สภาพแห่งหนี้จะไม่เปิดช่องให้ทำเช่นนั้นได้ ตามประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ มาตรา 213 วรรคหนึ่ง และหากการที่นายสมชายไม่ชำระหนี้เช่นนั้นทำให้นางสดศรีเสียหายอย่างไร นางสดศรีก็มีสิทธิเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่การนั้นจากนายสมชายได้ตามมาตรา 215 อีกด้วย

อย่างไรก็ตามข้อสัญญาที่ว่าหากนายสมชายผิดสัญญาไม่จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้นางสดศรี นายสมชายยอมชำระเบี้ยปรับจำนวน 500,000 บาท ให้แก่นางสดศรีนั้น เป็นข้อสัญญาที่นายสมชายสัญญาว่าจะให้ เบี้ยปรับเมื่อตนไม่ชำระหนี้ ซึ่งเมื่อนายสมชายไม่ชำระหนี้ นางสดศรีมีสิทธิที่จะเรียกเอาเบี้ยปรับอันจะพึงรับนั้นแทน การชำระหนี้ได้ แต่ถ้านางสดศรีเรียกเอาเบี้ยปรับเช่นนั้นแล้ว ก็เป็นอันขาดสิทธิเรียกร้องชำระหนี้อีกต่อไป ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 380 วรรคหนึ่ง (คำพิพากษาฎีกาที่ 556/2511, 2299/2523) และหากการไม่ชำระหนี้ของนายสมชายทำให้นางสดศรีเสียหายมากกว่าจำนวนเงินที่กำหนดไว้เป็นเบี้ยปรับ นางสดศรีก็มีสิทธิที่จะเรียกค่าเสียหายที่เกินกว่าเบี้ยปรับจากนายสมชายได้อีกด้วยเช่นกัน โดยถือเบี้ยปรับอันจะพึงรับ นั้นเป็นจำนวนน้อยที่สุดแห่งค่าเสียหาย ตามมาตรา 380 วรรคสอง

ดังนั้น นางสดศรีมีสิทธิที่จะบังคับชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงให้นายสมชายจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดิน ให้ตนและหากมีความเสียหายอันเกิดจากการไม่ชำระหนี้ก็เรียกค่าสินไหมทดแทนเพิ่มเติมจากนายสมชายได้อีก หรือมิฉะนั้นก็ยอมรับเบี้ยปรับจำนวน 500,000 บาท จากนายสมชาย โดยหากมีความเสียหายมากกว่านั้นก็มิสิทธิ เรียกค่าเสียหายเพิ่มเติมจากนายสมชายได้อีก ทั้งนี้ นางสดศรีต้องเลือกบังคับเพียงทางใดทางหนึ่งเท่านั้น

ข้อ 3. นางแอนรับราชการเป็นครูชั้นประถมโรงเรียนวังทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร วันหนึ่ง นางแอนทำหน้าที่เป็นครูเวรที่ต้องนำเด็กนักเรียนชั้นประถมของโรงเรียนไปส่งตามบ้านหลังเลิกเรียน ขณะรถจะออกจากโรงเรียน นางสาวตรุณซึ่งเป็นญาติของนางแอนมาตามบอกว่าบุตรสาวอายุ 3 ขวบ ของนางแอนตัวร้อนเป็นไขอยู่ที่บ้าน ให้รีบกลับไปรีบบุตรพาไปหาแพทย์ นางแอนจึงให้นางสาวตรุณไปขับรถช่วยนำเด็กนักเรียนไปส่งตามบ้านแทน และได้กำชับนางสาวตรุณให้คอยระวังเด็กชายเบิ้มนักเรียนที่อยู่บนรถโดยบอกว่าให้นั่งอยู่ใกล้ ๆ เพราะเด็กชายเบิ้มเป็นเด็กที่มีนิสัยเกเรชอบทำร้ายเด็กนักเรียนที่เล็กกว่า ระหว่างทางเด็กชายเบิ้มซึ่งนั่งอยู่ท้ายรถติดกับนางสาวตรุณได้เดินไปด้านหลังเล่นกับเด็กนักเรียนคนอื่น นางสาวตรุณก็ไม่ว่าอะไร เด็กชายเบิ้มเล่นกับเด็กอื่นได้พักหนึ่งก็ชกถูกตาขวาของเด็กชายน้อยนักเรียนอีกคนหนึ่งจนได้รับบาดเจ็บสาหัส

ให้วินิจฉัยว่า เด็กชายน้อยมีสิทธิฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนจากเด็กชายเบิ้ม นางแอน นางสาวตรุณและ กรุงเทพมหานครได้หรือไม่

ธงคำตอบ

เด็กชายเบิ้มได้ชกเด็กชายน้อยจนได้รับบาดเจ็บสาหัสที่ตาขวา เป็นการทำละเมิดต่อเด็กชายน้อยโดยจงใจ เด็กชายเบิ้มต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 แม้เด็กชายเบิ้มจะเป็นผู้เยาว์ก็ต้องรับผิดชอบในผลที่ตนทำละเมิดตามมาตรา 429

ความเสียหายที่เด็กชายเบิ้มก่อขึ้นขณะอยู่ในความดูแลของนางสาวตรุณ ซึ่งนางแอนได้กำชับแล้วว่าให้คอยระวังเด็กชายเบิ้มซึ่งมีนิสัยเกเรชอบทำร้ายเด็กนักเรียนที่เล็กกว่า แต่นางสาวตรุณก็ปล่อยให้เด็กชายเบิ้มไปเล่นกับเด็กนักเรียนอื่นที่ด้านหลังรถโดยมิได้ห้ามปรามจนเกิดเหตุขึ้น แสดงว่านางสาวตรุณมิได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรในการดูแลเด็กชายเบิ้มทั้งที่นางแอนได้กำชับแล้ว นางสาวตรุณในฐานะผู้รับดูแลผู้เยาว์จึงต้องร่วมรับผิดชอบในผลแห่งละเมิดนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 430

ส่วนนางแอนตัวการได้มอบให้นางสาวตรุณไปดูแลนักเรียนแทน จึงต้องร่วมรับผิดชอบในผลละเมิดที่นางสาวตรุณตัวแทนได้กระทำไปในกิจการที่ได้รับมอบหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 427 ประกอบมาตรา 430

สำหรับกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่โรงเรียนวังทองอยู่ในสังกัด เมื่อนางแอนซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของตนมีหน้าที่นำนักเรียนไปส่งตามบ้านได้มอบหมายให้นางสาวตรุณเป็นผู้ดูแลนำไปส่งแทนจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่เมื่อเหตุละเมิดเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ กรุงเทพมหานครจึงต้องรับผิดชอบต่อเด็กชายน้อยในผลแห่งละเมิดนั้น

ดังนั้น เด็กชายน้อยอาจฟ้องเด็กชายเบิ้ม นางสาวตรุณและกรุงเทพมหานครให้รับผิดชอบได้ แต่จะฟ้องนางแอนซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของกรุงเทพมหานครไม่ได้ตามที่บัญญัติไว้พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 5 วรรคหนึ่ง

ข้อ 4. นายวิชาติให้นายวิชัยเช่าตึกแถวของตนโดยทำสัญญาเช่าฉบับแรกระยะเวลาเช่า 3 ปี และมีข้อตกลงว่า เมื่อครบอายุสัญญาเช่าแล้วนายวิชาติจะให้นายวิชัยเช่าตึกแถวต่อไปในอัตราค่าเช่าเดิม ก่อนครบกำหนด 3 ปี นายวิชัยได้ขอทำสัญญาเช่าฉบับที่สองระยะเวลาเช่าต่อเนื่องจากฉบับแรก โดยสัญญาเช่าฉบับที่สองมีข้อตกลงให้นายวิชัยเช่าตึกแถวตลอดไป ในอัตราค่าเช่าเท่าเดิม ต่อมาอีก 2 ปี หลังจากทำสัญญาเช่าฉบับที่สอง นายวิชาติไม่ประสงค์จะให้นายวิชัยเช่าตึกแถวต่อไป จึงบอกเลิกสัญญาเช่าและฟ้องขับไล่ นายวิชัย อ้างว่าการทำสัญญาเช่าตึกแถวสองฉบับดังกล่าวเป็นการทำสัญญาเช่าเกินกว่า 3 ปี เพื่อหลีกเลี่ยงการจดทะเบียนตามกฎหมาย จึงมีผลบังคับได้เพียง 3 ปี ตามสัญญาเช่าฉบับแรกเท่านั้น ทั้งสัญญาเช่าฉบับที่สองไม่มีกำหนดเวลาเช่าตนจึงมีสิทธิบอกเลิกสัญญาเมื่อใดก็ได้

ให้วินิจฉัยว่า นายวิชาติมีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าและฟ้องขับไล่ นายวิชัยได้หรือไม่

ธงคำตอบ

สัญญาเช่าตึกแถวฉบับแรกมีข้อตกลงว่า เมื่อครบอายุสัญญาเช่าแล้วนายวิชาติจะให้นายวิชัยเช่าตึกแถวต่อไปในอัตราค่าเช่าเดิม เป็นข้อตกลงที่นายวิชาติแสดงเจตนาฝ่ายเดียวคงผูกพันนายวิชาติเท่านั้น โดยนายวิชัยจะตกลงทำสัญญาเช่าต่อไปหรือไม่ยังไม่แน่นอน ข้อตกลงดังกล่าวจึงเป็นคำมั่นจะให้เช่า เมื่อนายวิชัยมาขอทำสัญญาเช่าฉบับที่สองก่อนครบกำหนดเวลาเช่า อันเป็นการตอบสนองคำมั่นโดยชอบ นายวิชาติจึงต้องผูกพันทำสัญญาเช่าตึกแถวฉบับที่สองกับนายวิชัย และการทำสัญญาเช่าทั้งสองฉบับดังกล่าวไม่ใช่การทำสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์เกินกว่า 3 ปี เพื่อหลีกเลี่ยงการจดทะเบียนตามกฎหมาย สัญญาเช่าฉบับที่สองมีผลบังคับได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 3761-3765/2533)

สัญญาเช่าฉบับที่สองมีข้อตกลงให้นายวิชัยเช่าตึกแถวได้ตลอดไป ในอัตราค่าเช่าเท่าเดิม ถือเป็นข้อตกลงที่มีกำหนดเวลาเช่าเกินกว่า 3 ปี เมื่อไม่ได้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 538 จึงมีผลบังคับได้เพียง 3 ปี (คำพิพากษาฎีกาที่ 554/2524) ไม่ใช่การเช่าโดยไม่มีกำหนดเวลาเช่า ซึ่งนายวิชาติหรือนายวิชัยจะบอกเลิกการเช่าเมื่อใดก็ได้ ตามมาตรา 566 เมื่อปรากฏว่าสัญญาเช่าฉบับที่สองมีผลบังคับได้ 3 ปี และระยะเวลาเช่าเพียงผ่านพ้นไปเพียง 2 ปี เท่านั้น นายวิชาติจึงบอกเลิกสัญญาเช่าและฟ้องขับไล่ นายวิชัยไม่ได้

ข้อ 5. นางแดงทำสัญญากู้เงินนายกิ่งไป 500,000 บาท นายกิ่งไม่ต้องการให้ผู้อื่นทราบว่าตนเป็นนายทุนเงินกู้ จึงตกลงกันให้นายสีบิดานางแดงทำสัญญาค้ำประกันการชำระหนี้เงินกู้ของนางแดง และให้นายดำสามีนางแดง จดทะเบียนจำนองที่ดินเป็นประกันหนี้เงินกู้ของนางแดง โดยให้นายก้านบิดานายกิ่งเป็นผู้รับจำนอง ต่อมานางแดง ผิดนัดไม่ชำระหนี้ นายกิ่งยื่นฟ้องนางแดงและนายสีให้ร่วมกันชำระหนี้เงินกู้ดังกล่าว ระหว่างการพิจารณาของ ศาลชั้นต้น นายกิ่งขอถอนฟ้องนายสีและทำสัญญาประนีประนอมยอมความกับนางแดง โดยนางแดงยอมชำระหนี้ เต็มจำนวนตามสัญญาที่ฟ้อง ศาลชั้นต้นอนุญาตให้ถอนฟ้องและพิพากษาตามยอมให้นางแดงชำระหนี้เงินกู้ดังกล่าว แก่นายกิ่ง แต่เมื่อถึงกำหนดนางแดงไม่ชำระหนี้ และไม่มีทรัพย์สินที่นายกิ่งจะบังคับคดีได้

ให้วินิจฉัยว่า (1) นายกิ่งจะฟ้องบังคับนายสีตามสัญญาค้ำประกันได้หรือไม่

(2) นายก้านจะฟ้องบังคับจำนองแก่นายดำได้หรือไม่

ธงคำตอบ

(1) การที่นายกิ่งและนางแดงทำสัญญาประนีประนอมยอมความโดยนางแดงยอมชำระหนี้เต็มจำนวน ตามสัญญาที่ฟ้องและศาลพิพากษาตามยอมนั้น มูลหนี้ตามสัญญากู้ยังไม่ระงับในทันที และไม่ใช้การผ่อนเวลา ให้ลูกหนี้ เมื่อนางแดงไม่ชำระหนี้ตามสัญญาประนีประนอมยอมความ หนี้เงินกู้จึงไม่ระงับสิ้นไป นายสีซึ่งเป็นผู้ค้ำประกันยอมไม่หลุดพ้นจากความรับผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 698 นายกิ่งจึงฟ้อง บังคับนายสีตามสัญญาค้ำประกันได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1007/2517, 57/2523 และ 10205/2546)

(2) จำนองเป็นสัญญาซึ่งผู้จำนองเอาทรัพย์สินตราไว้เป็นประกันการชำระหนี้แก่ผู้รับจำนอง ผู้จำนอง อาจเป็นตัวลูกหนี้เองหรือบุคคลอื่นจำนองทรัพย์สินของตนเพื่อประกันหนี้ของลูกหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและ พินิชย์ มาตรา 709 แต่ผู้รับจำนองซึ่งชอบที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองจะต้องเป็นเจ้าของในมูลหนี้ ที่มีการจำนองเป็นประกันนั้น ตามมาตรา 702 นายก้านผู้รับจำนองมิได้เป็นเจ้าของในมูลหนี้ที่นางแดงทำสัญญากู้เงิน นายกิ่งไป เมื่อนายก้านผู้รับจำนองไม่อยู่ในฐานะเป็นเจ้าของในมูลหนี้ที่มีการจำนองเป็นประกัน นายก้านจึงฟ้องบังคับ จำนองแก่นายดำไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 817/2521 และ 4436/2545)

ข้อ 6. นายมันออกตั๋วสัญญาใช้เงินจำนวน 1,000,000 บาท ให้แก่นายคงเพื่อชำระหนี้เงินยืม นายคงได้ลงลายมือชื่อไว้ด้านหลังตั๋วสัญญาใช้เงินโดยระบุข้อความว่า ห้ามใช้สิทธิไล่เบี้ยผู้สลักหลัง มอบให้แก่นายทองเพื่อชำระหนี้ค่าสินค้า นายทองมีความจำเป็นต้องใช้เงินด่วนจึงนำตั๋วสัญญาใช้เงินไปขายลดให้แก่นายเพชร โดยนายทองเพียงแต่ส่งมอบตั๋วสัญญาใช้เงินให้แก่นายเพชรโดยไม่ลงลายมือชื่อสลักหลังแต่อย่างใด เมื่อถึงกำหนดใช้เงิน นายเพชรนำตั๋วสัญญาใช้เงินยื่นให้นายมันใช้เงิน นายมันเพิกเฉยและต่อสู้ว่า การโอนตั๋วสัญญาใช้เงินให้แก่นายเพชรโดยนายทองมิได้ลงลายมือชื่อสลักหลัง การโอนจึงไม่สมบูรณ์ นายเพชรไม่ใช่ผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมาย ส่วนนายคงต่อสู้ว่า ได้สลักหลังตั๋วสัญญาใช้เงินโดยระบุข้อความว่าห้ามใช้สิทธิไล่เบี้ยผู้สลักหลังไว้จึงไม่ต้องรับผิดชอบ ให้อธิบายว่า ข้อต่อสู้ของนายมันและนายคงฟังขึ้นหรือไม่

ธงคำตอบ

ตั๋วสัญญาใช้เงินยอมโอนให้กันได้ด้วยการสลักหลังและส่งมอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 917 วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 985 วรรคหนึ่ง การที่นายคงลงลายมือชื่อของตนไว้ที่ด้านหลังตั๋วสัญญาใช้เงิน แล้วส่งมอบให้แก่นายทองยอมถือว่าเป็นการสลักหลังลอยตามมาตรา 919 วรรคสอง ประกอบมาตรา 985 วรรคหนึ่ง นายทองจึงโอนตั๋วสัญญาใช้เงินนั้นให้แก่นายเพชรโดยไม่สลักหลังอย่างหนึ่งอย่างใดได้ตามมาตรา 920 (3) ประกอบมาตรา 985 วรรคหนึ่ง ดังนั้น เมื่อนายทองส่งมอบตั๋วสัญญาใช้เงินให้แก่นายเพชร นายเพชรจึงเป็นผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมาย ข้อต่อสู้ของนายมันฟังไม่ขึ้น

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 915 บัญญัติว่า "...ผู้สลักหลังคนใด ๆ ก็ดีจะจดข้อกำหนดซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้ลงไว้ชัดแจ้งในตัวนั้นก็ ได้ คือ (1) ข้อกำหนดลบล้างหรือจำกัดความรับผิดชอบของตนเองต่อผู้ทรงตัวเงิน" บทบัญญัติดังกล่าวบัญญัติไว้ในเรื่องตัวแลกเงิน และมาตรา 985 วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นบทบัญญัติในตั๋วสัญญาใช้เงินก็ไม่ได้บัญญัติให้นำมาตรา 915 มาใช้กับตั๋วสัญญาใช้เงินด้วย การที่นายคงสลักหลังตั๋วสัญญาใช้เงินมีข้อความว่า ห้ามใช้สิทธิไล่เบี้ยผู้สลักหลังนั้นเป็นข้อความจำกัดความรับผิดชอบของตน จึงหาเป็นผลบังคับแก่ตั๋วสัญญาใช้เงินใช้เงินนั้นไม่ตามมาตรา 899 นายคงผู้ลงลายมือชื่อสลักหลังลอยจึงต้องรับผิดชอบตามตั๋วสัญญาใช้เงินแก่นายเพชร (คำพิพากษาฎีกาที่ 4714/2547) ข้อต่อสู้ของนายคงฟังไม่ขึ้น

ข้อ 7. ห้างหุ้นส่วนจำกัดสมศรี ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ค้าไถ่อย่าง มีนายสมชายและนายสมศักดิ์ลงหุ้นคนละ 100,000 บาท ไม่จำกัดความรับผิด นายภมรลงหุ้น 100,000 บาท จำกัดความรับผิด นายสมชายและนายสมศักดิ์ เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ในการตั้งชื่อห้างหุ้นส่วน ผู้เป็นหุ้นส่วน 3 คน ซึ่งเป็นพี่น้องกันได้นำชื่อนางสมศรีมารวมมาใช้ เป็นชื่อห้างเพื่อเป็นสิริมงคล โดยได้รับความยินยอมจากนางสมศรีแล้ว อย่างไรก็ตาม นางสมศรีไม่ได้เข้ามา เกี่ยวข้องในการจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดสมศรีแต่อย่างใด ต่อมาห้างหุ้นส่วนจำกัดสมศรีผิดนัดชำระหนี้ราคา สิ้นค้าต่อบริษัทไก่ดี จำกัด จำนวน 500,000 บาท บริษัทไก่ดี จำกัด ได้เรียกให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดสมศรี นายสมชาย และนายสมศักดิ์ชำระราคาสินค้าแล้ว แต่บุคคลดังกล่าวไม่ชำระ

ให้วินิจฉัยว่า บริษัทไก่ดี จำกัด จะเรียกให้นางสมศรีรับผิดในหนี้ราคาสินค้าดังกล่าวได้หรือไม่

งคำตอบ

นางสมศรีไม่ต้องรับผิดในหนี้ราคาสินค้าต่อบริษัทไก่ดี จำกัด เนื่องจากนางสมศรีไม่ได้เป็นคู่สัญญากับ บริษัทไก่ดี จำกัด อีกทั้งนางสมศรีก็ไม่ใช้หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดแล้วได้ยินยอมให้ใช้ชื่อของตนระคนเป็น ชื่อห้าง ซึ่งจะต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอกเสมือนตั้งว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดตามประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1081 และมาตรา 1082 นอกจากนี้ แม้วางสมศรีจะได้ยินยอมให้ใช้ชื่อของตนเป็นชื่อ ห้างก็ตาม แต่ตามมาตรา 1054 เรื่องบุคคลโดยยอมให้ใช้ชื่อของตนเป็นชื่อห้างหุ้นส่วน บุคคลดังกล่าวย่อมต้องรับผิด ต่อบุคคลภายนอกในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนเสมือนเป็นหุ้นส่วนนั้นไม่นำมาใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย (คำพิพากษาฎีกาที่ 2626/2548)

ข้อ 8. นายชมและนางชื่นได้จดทะเบียนสมรสกัน มีบุตร 1 คน ชื่อนายชอบ ต่อมาศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนการสมรสดังกล่าว หลังจากนั้นนายชมได้อยู่กินกับนางชวนฉันทามีภริยาโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสระหว่างที่อยู่กินกับนางชวน นายชมได้รับมรดกจากบิดาเป็นเงิน 200,000 บาท และนางชวนคลอดบุตร 1 คนชื่อนายชู แต่นายชมไม่ยอมรับนายชูเป็นบุตรของตน โดยเข้าใจว่าเป็นบุตรของชู เมื่อนายชมตายคงมีแต่เงินมรดกจากบิดาตามจำนวนดังกล่าวเท่านั้น และนายชูซึ่งขณะนั้นมีอายุ 30 ปี ได้ยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งว่า นายชูเป็นบุตรของนายชม นายชอบยื่นคำคัดค้านว่าคดีของนายชูขาดอายุความแล้ว

ให้วินิจฉัยว่า นายชมมีทรัพย์มรดกเป็นจำนวนเงินเท่าใด และจะตกทอดแก่ผู้ใด เพียงใด

ธงคำตอบ

เงินจำนวน 200,000 บาท เป็นเงินที่นายชมได้รับมรดกจากบิดาภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนการสมรสกับนางชื่นแล้ว การสมรสย่อมสิ้นสุดลงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1501 และมาตรา 1511 ดังนั้น นางชื่นจึงไม่มีส่วนได้ในเงินจำนวนนี้ในฐานะคู่สมรสอีกต่อไป ส่วนนางชวนก็ไม่มีส่วนเป็นเจ้าของร่วมในเงินจำนวนนี้อีกเช่นกัน เพราะมิใช่เงินที่ทำมาหาได้ร่วมกัน (คำพิพากษาฎีกาที่ 515/2519) เงินจำนวนดังกล่าวจึงเป็นมรดกของนายชมแต่ผู้เดียว

นางชื่นมิใช่คู่สมรสของนายชมในขณะที่นายชมถึงแก่ความตาย จึงมิใช่ทายาทโดยธรรมตามมาตรา 1629 วรรคท้าย ไม่มีสิทธิได้รับมรดก

นายชอบเป็นบุตรที่เกิดระหว่างสมรส ซึ่งศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนภายหลัง ย่อมถือว่าเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามมาตรา 1560 นายชอบจึงเป็นทายาทโดยธรรมตามมาตรา 1629 (1) มีสิทธิได้รับมรดก

นางชวนเป็นภริยาซึ่งไม่ได้จดทะเบียนสมรส จึงมิใช่ทายาทโดยธรรมตามมาตรา 1629 วรรคท้าย ไม่มีสิทธิได้รับมรดก

นายชูได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งว่านายชูเป็นบุตรของนายชมเมื่อนายชูมีอายุ 30 ปีแล้ว คดีจึงขาดอายุความ เพราะนายชูต้องร้องขอภายใน 1 ปี นับแต่วันที่นายชูบรรลุนิติภาวะตามมาตรา 1556 วรรคสาม นายชูจึงมิใช่ทายาทโดยธรรมตามมาตรา 1629 (1) ไม่มีสิทธิได้รับมรดก

ดังนั้น ทรัพย์มรดกของนายชมจำนวน 200,000 บาท จึงตกทอดแก่นายชอบผู้เดียว

ข้อ 9. บริษัทพิมพ์ไทย จำกัด สั่งซื้อแท่นพิมพ์จากบริษัทพรีนท์ จำกัด ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวนหนึ่งเครื่อง ราคา 2,000,000 บาท น้ำหนัก 1,000 กิโลกรัม บริษัทพรีนท์ จำกัด ผู้ขายว่าจ้างให้บริษัททวายไลน์ จำกัด ซึ่งใช้เรือโอเชียนขนส่งสินค้าดังกล่าวมายังประเทศไทย และได้ออกไปตราส่งระบุประเภทสินค้าไว้แต่ไม่ได้ระบุราคา มีบริษัทพิมพ์ไทย จำกัด เป็นผู้รับตราส่ง เมื่อเรือโอเชียนมาถึงประเทศไทย บริษัทพิมพ์ไทย จำกัด มารับมอบสินค้า ปรากฏว่าสินค้าได้รับความเสียหาย เป็นเงิน 300,000 บาท และได้ความว่าการที่สินค้าเสียหาย เกิดจากความประมาทเลินเล่อของลูกจ้างบริษัททวายไลน์ จำกัด ในการขนถ่ายสินค้าที่ไม่ระมัดระวังทำให้เกิดการกระแทกเป็นเหตุให้ถังไม้ที่บรรจุสินค้าแตก สินค้าหลุดออกมาได้รับความเสียหาย บริษัทพิมพ์ไทย จำกัด ฟ้องบริษัททวายไลน์ จำกัด ให้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายดังกล่าวในมูลการรับขนของทางทะเล และในมูลละเมิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยอ้างว่าบริษัททวายไลน์ จำกัด จะต้องรับผิดชอบโดยไม่จำกัด บริษัททวายไลน์ จำกัด ให้การต่อสู้ว่าไม่ต้องรับผิด หากจะต้องรับผิดก็ไม่เกิน 10,000 บาท

ให้วินิจฉัยว่า บริษัททวายไลน์ จำกัด จะต้องรับผิดต่อบริษัทพิมพ์ไทย จำกัด ผู้รับตราส่งหรือไม่ เพียงใด

ธงคำตอบ

การที่บริษัททวายไลน์ จำกัด รับขนส่งแท่นพิมพ์จากบริษัทพรีนท์ จำกัด บริษัททวายไลน์ จำกัด จึงเป็นผู้ขนส่ง ตามพระราชบัญญัติการรับขนของทางทะเล พ.ศ. 2534 มาตรา 3 เมื่อแท่นพิมพ์เสียหายในระหว่างที่อยู่ในความดูแลของผู้ขนส่ง บริษัททวายไลน์ จำกัด ผู้ขนส่งจึงต้องรับผิดในความเสียหายนั้นตามมาตรา 39 วรรคหนึ่ง และการที่แท่นพิมพ์เสียหายเกิดจากความประมาทเลินเล่อของลูกจ้างบริษัททวายไลน์ จำกัด ที่ไม่ระมัดระวังในการขนถ่ายแท่นพิมพ์ มิใช่เป็นเรื่องที่เกิดจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แต่เป็นความประมาทเลินเล่อธรรมดา จึงไม่ตกอยู่ในบังคับแห่งมาตรา 60 (1) ที่ผู้ขนส่งจะต้องรับผิดโดยไม่จำกัด บริษัททวายไลน์ จำกัด จึงได้รับประโยชน์ในการจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่งตามมาตรา 58 ซึ่งบัญญัติให้ผู้ขนส่งรับผิดไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทต่อหนึ่งหน่วย การขนส่งหรือสามสิบบาทต่อหนึ่งกิโลกรัมแล้วแต่เงินจำนวนใดจะมากกว่ากัน แท่นพิมพ์มีน้ำหนัก 1,000 กิโลกรัม ซึ่งเท่ากับ 30,000 บาท ผู้ขนส่งจึงต้องรับผิดในจำนวนเงินดังกล่าว เมื่อบริษัทพิมพ์ไทย จำกัด ฟ้องให้บริษัททวายไลน์ จำกัด รับผิดในมูลการรับขนของทางทะเลจึงต้องนำพระราชบัญญัติการรับขนของทางทะเล พ.ศ. 2534 มาตรา 39 ประกอบด้วยมาตรา 58 และมาตรา 60 ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงความรับผิดของผู้ขนส่งอันรวมถึงกรณีละเมิดด้วยแล้วไว้โดยเฉพาะมาใช้บังคับ จะนำลักษณะละเมิดของตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับไม่ได้ ผู้ขนส่งจึงยังคงได้รับประโยชน์จากการจำกัดความรับผิด บริษัททวายไลน์ จำกัด ผู้ขนส่งต้องรับผิดต่อบริษัทพิมพ์ไทย จำกัด ผู้รับตราส่งในความเสียหายของแท่นพิมพ์เป็นเงิน 30,000 บาท (คำพิพากษาฎีกาที่ 1639/2549)

ข้อ 10. บริษัทดูดี จำกัด ได้รับสิทธิบัตรการประดิษฐ์สำหรับสารเคมีช่วยประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. 2548 แล้วบริษัทดูดี จำกัด จึงได้ผลิตสารเคมีช่วยประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิงตลอดจนขายสารเคมีดังกล่าวแก่บุคคลทั่วไปทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ต่อมาบริษัทก๊อง จำกัด ซื้อสารเคมีช่วยประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิงมาจากบริษัทเงิน เงิน จำกัด ในสาธารณรัฐประชาชนจีน แล้วนำเข้ามาจำหน่ายแก่ประชาชนทั่วไปในประเทศไทย ทั้งนี้บริษัทเงิน เงิน จำกัด ได้สั่งซื้อสารเคมีช่วยประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิงดังกล่าวมาจากบริษัทดูดี จำกัด และบริษัทก๊อง จำกัด นำเข้าสารเคมีดังกล่าวและนำออกจำหน่ายโดยไม่ได้รับอนุญาตจากบริษัทดูดี จำกัด

ให้วินิจฉัยว่า บริษัทก๊อง จำกัด จะต้องรับผิดชอบต่อบริษัทดูดี จำกัด ตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 หรือไม่

ธงคำตอบ

สิทธิบัตรการประดิษฐ์สำหรับสารเคมีช่วยประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิงของบริษัทดูดี จำกัด เป็นสิทธิบัตรผลิตภัณฑ์ แม้มตรา 36 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 บัญญัติให้ผู้ทรงสิทธิบัตรในสิทธิบัตรผลิตภัณฑ์เท่านั้นมีสิทธิในการผลิต ใช้ ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขายและนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตร แต่เมื่อผู้ทรงสิทธิบัตรได้อนุญาตหรือยินยอมให้ผลิตหรือขายผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตรนั้นไปแล้ว ผู้ทรงสิทธิบัตรย่อมหมดสิทธิในการใช้ ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขายและนำเข้าซึ่งผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ตามมาตรา 36 วรรคสอง (7) เมื่อบริษัทดูดี จำกัด ได้ผลิตสารเคมีช่วยประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิงและขายผลิตภัณฑ์ดังกล่าวแล้ว สิทธิของบริษัทดูดี จำกัด ในฐานะผู้ทรงสิทธิบัตรที่จะควบคุมติดตามการแสวงหาประโยชน์จากผลิตภัณฑ์นั้นจึงหมดไป ดังนั้น การที่บริษัทก๊อง จำกัด ได้นำเข้าผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตรดังกล่าวโดยซื้อผลิตภัณฑ์นั้นมาจากบริษัทเงิน เงิน จำกัด ซึ่งได้สั่งซื้อมาจากบริษัทดูดี จำกัด และนำออกจำหน่ายจึงไม่ต้องรับผิดชอบต่อบริษัทดูดี จำกัด ตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 แต่อย่างใด